

Copyright © 2018 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Urednik:

Vladimir Manigoda

Lektura i korektura:

Danilo Lučić

Dizajn korica:

Jelena Lugonja

Štampa:

Kontrast izdavaštvo

Tiraž:

500

Izdavač:

Kontrast, Beograd

Klaonička 2, Zemun

e-mail: jakkontrast@gmail.com

kontrastizdavastvo.com

facebook.com/KontrastIzdavastvo

www.glif.rs

7 dani i poslednji dan

priredila

Ana Marija Grbić

KONTRAST
Beograd, 2018.

*Posvećeno Mileni Radić, koja nema nikakve
veze sa ovom knjigom, ali ima svakakve
veze sa mnom.*

SADRŽAJ

1. Prvi takt / gde si sad cica-maco? / 9
2. Dečaci i saradnja sa Papićem / a a a a gde je amerika? / 29
3. Prvi singl u časopisu „Vidici“ / pomoć, pomoć, pomoć / 47
4. Paket aranžman / ja nosim plastično odelo / 73
5. B strana / retko te viđam s bijelim dugmetom / 79
6. Mini LP / u moje vreme bilo je drugo / 87
7. Turneja sa Filmom / bolje večeras nemoj doći, odvedi me iz ovog grada / 95
8. Odbrana i poslednji dani / isus je naš maj / 101
9. Čokolada / ljubav nas je zbunila / 123
10. Idoli na filmskoj traci / bejbi, bejbi zatvori oči sada / 147
11. Koncert u Ljubljani / senke su drugačije / 157
12. Šest dana juna / ljubavi, nemoj, nemoj se ljutiti / 163
13. Ponovni susreti / moje se mene ne dotiče / 167

UVODNA REČ

► Pred vama se nalazi skup intervjuja sa akterima ove knjige koji su urađeni tokom 2017. i 2018. godine. Razgovori su vođeni sa Srđanom Šaperom, Nebojšom Krstićem, Zdenkom Kolarem i sa oba bubnjara Idola, Božidarem Jovanovićem i Konom Popovićem. Osim pomenutih Idola, u knjizi progovaraju i akteri bitni za ovaj bend, kao što su Dragan Papić, Siniša Škarica, Nebojša Pajkić, Petar Janjatović, Mihajlo Pantić i mnogi drugi. Oni nam poklanjaju svoje iskustvo tadašnje muzičke scene u Beogradu. Veliku zahvalnost autor duguje i Goranki Matić, umetnici koja je donirala svoje fotografije i time pomogla da knjiga dobije i svoj vizuelni identitet, te da sećanja potkrepi slikama koje nismo imali prilike da vidimo. Radovi Dragana Papića i Gorana Vejvode takođe su, pored njihovih ispovesti, zastupljeni u ovoj knjizi.

Sa jednim od najbitnijih aktera ove priče, Vladom Divljanom, autor je, nažalost, zakasnio da uradi intervju, zbog čega su i on i čitaoci, a i sama knjiga, na ogromnom gubitku. Ipak, u knjizi se nalaze intervjui Vlade Divljana koje je godinama davao za ra-

zličite novine, te se autor nada da će na ovaj način uspeti da se ispripleveda i Vladina priča o Idolima.

Prilikom autorizacije transkribovanih intervjuva, član Idola Nebojša Krstić, nažalost, nije želeo da se njegovi delovi nađu u ovoj knjizi, te su mesta na kojima je Nebojša ispriplevedao svoju priču o Idolima ostala prazna.

Autor knjige se trudio da se njen glas čuje što manje, te da ostavi članovima benda Idoli dovoljno mesta da ispričaju svoja autentična sećanja na epohu koja je mnogima od njih obeležila život. Ove priče se nekada poklapaju, a nekada ne, te autor nije intervenisao u smislu izjednačavanja ili utanačivanja priča kako bi se dobila jedna koherentna celina. Autor smatra da u slučaju Idola, kao i u mnogim drugim životnim slučajevima, nije moguće ostvariti celinu koja će pretendovati da poseduje opštu istinu. Knjiga koja je pred vama, dakle, puna je nedorečenosti, zamuckivanja, psovki, žargona, oprečnih informacija, ali u njoj se nalazi nemali broj istina. Ona istina koju autor poznaje, ipak, dâ se prepoznati. To je istina o pesmama koje nijedna generacija nije zaboravila, niti će zaboraviti. To je istina o tome da na ovome svetu postoji Bakićeva ulica, ali da od tada postoji samo kroz melodiju „Rusije”. Istina o plamenim zorama koje se čuju kao „Maljčiki” i istina o tome da je svaki maj i dalje naš Isus. Sa velikom nadom da ćete uživati u sećanjima ljudi koji su u svojim mladim godinama stvorili jedan svet, koji nam je i dan-danas dostupan, ova knjiga vas poziva da je čitate s blagim osmehom na licu i da verujete u Idole.

*Kontrast izdavaštvo se zahvaljuje Anji Marković
na drugarskoj pomoći u oblikovanju i uređivanju
ove knjige.*

PRVI TAKT / gde si sad cica-maco

► Ljubav nema početak. Misao o lepoti nema početak, zvuk nema početak, detinjstvo nema početak. Sve se skupi najednom, onda kada to niti očekujemo niti zaslužujemo, i desi se. Tako se desila i ova naša beogradska, zagrebačka, ljubljanska, pulska priča. Ona nema početak zato što bi onda morala da se završi, da ima jasan kraj nakon kog će početi da bleedi, a ova priča nikada nije izbledela.

Idoli su se desili onda kada smo shvatili da se nešto veliko događa van zidova domova kulture, u SKC-u, u „Šumatovcu“, u malim studijima kao što je bio „Druga Maca“ na Tašmajdanu, i uopšte, u svim prostorima između visokih beogradskih zgrada. U haustorima, ali i u lepim cvetnim parkovima, već tada je počela da se peva jedna drugačija melodija. Početak osamdesetih godina dvadesetog veka obeležiće bendovi

novog talasa kao što su Šarlo akrobata, Električni orgazam, Film i Idoli, čija će se muzika slušati i u novom milenijumu. Visoke beogradske zgrade i dalje će čuvati prostor između i unutar zidova, i u tom prostoru i dalje će se čuti pesme otpevane nekada davno ko zna kome, možda tvojoj majci, ocu ili tetki koja već dugo živi u Holandiji. Te zgrade će, bar u tom, najbitnijem smislu, uvek ostati iste.

Naša priča o Idolima desila se u jednoj takvoj zgradi, u Beogradu, preciznije u ulici Kneza Danila 36, i još preciznije u ulazu broj III. Ispred ove zgrade petogodišnji Vlada Divljan će upoznati Zdenka Kolar, prekoputa njihovih stanova bubnjeve će vežbati Božidar Jovanović, a u podrum će doći Nebojša Krstić i Srđan Šaper. Ono što je Dečake dovelo do podruma jeste prvi takt naše „Nebeske teme“.

ZDENKO KOLAR: Bio je jul mesec, a ja sam u septembru krenuo u školu. Vlada je imao pet godina. Moj otac, zanatlija, počinje da radi kao hauzmajstor u zgradi u kojoj smo Vlada i ja stanovali, a preko puta koje se nalazila škola, što je i bio razlog našeg preseljenja. Živeli smo u Zemunu, na Gardošu – vrlo lep i pitom deo Zemuna. Gardoš sam zamenio zgradom gde sam upoznao Vladu. Majka i otac me spuštaju iz kamiona ispred zgrade. Tu je Vlada, gleda sa znatiželjom. Moj otac pita Vladu: „Je li, mali, ko si ti?“, a on kaže: „Ja živim ovde“, pokazujući na zgradu. Otac nas pogleda i kaže: „E, pa evo ti ga drugar, sad imaš društvo za igru.“ Tako je počelo naše druženje.

BOŽIDAR JOVANOVIĆ: To je Knez Danilova 36, prekoputa Osnovne škole „Starina Novak“, treći ulaz. Ja sam bio u stanu jedan, Vlada u stanu dva, a Zdenko u drugom ulazu. Vladina i Zdenkova spavaća soba bile su zid do zida, a moja i Vladina ulazna vrata jedna prekoputa drugih. Vlada je bio dve godine mlađi od mene. Upoznali smo se, onako, komšijski. Nismo se odmah družili, ne sećam se baš, ja sam imao otprilike četiri godine, a on dve. Znam samo da ga je moja pokojna majka čuvala. Voleo je da dođe kod nas; njegovi su bili imućniji, a moji radnici. Njegovi su završili fakultete, čak mu je otac radio u Iranu. Kod Vlade u kući se jeo mileram, a kod mene hleb i mast, pa je on obožavao da jede kod mene, a ja kod njega. Moja majka je volela da stavi krpu na glavu, ugasi svetlo, sakrije se iza vrata i stalno nas plaši. Zdenko je došao tek '64, četiri godine posle Vlade. On i ja smo isto godište, samo sam ja ranije pošao u školu. Svi smo išli u osnovnu školu koja nam je bila prekoputa. Zdenko, Vlada i ja smo počeli da se družimo zajedno, izlazili smo u dvorište – svi iz kraja smo se tu igrali.

ZDENKO KOLAR: Moj otac je Vladi i meni dao neke kovanice, pa nas je poslao do prodavnice da kupimo žvake. Vlada mi je kasnije priznao da nije smeo da ide „čak tamo gde se prelazi ulica“, iako je kroz našu ulicu dnevno prolazilo ne više od pet automobila. Te žvake su imale specifičan ukus, bile su kockaste, velike i teško su se žvakale. Tako je počelo naše druženje i sa mnom je iskusio „prvi greh“: otići do ćoška i u prodavnici kupiti žvake. Izgledao je pito-

Vlada Divljan, Božidar Jovanović i Zdenko Kolar.
Fotografija iz privatne kolekcije Božidara Jovanovića.

mo, imao je crnu kosu i crne oči, sa znatiželjnim pogledom, pomalo usporen i kao da je analizirao svaku reč sagovornika. Suzdržan, promišljen – bio je predodređen za lidera.

VLADA DIVLJAN¹: Za moje bavljenje muzikom presudno je bilo jedno davno letovanje u Tučepima. U hotelu „Jadran“ nastupao je Drago Diklić sa velikim bendom, u kojem je bio i fenomenalni bubnjar Ratko Divajak, i dodatno me fascinirao. Odmah po povratku sa mora, predložio sam Zdenku Kolaru i Boži Jovanoviću, mojim drugovima iz zgrade, da napravimo bend. Nazvali smo ga Faraoni, s obzirom na to da je moja baba putovala u Egipat i donela mi veliki lanac sa medaljonom na kojem je lik Tutankamona. Sličan lanac je furao Furda u Elipsama. I šta ćemo drugo nego da se nazovemo prigodno. Posle smo saznali da se isto zove jedan bend u Kopru, pa smo promenili ime u Holipe, kako se zovu oni vafli koji se stavljaju u sladoled. Uspeo sam da se dokopam jedne male mandoline. Bio sam i pod uticajem Dubrovačkih trubadura. Zdenko je nabavio gitaru preko usisivača: popunjavao je kupone za nagradnu igru u „Ekspres politici“ i dobio usisivač. Njegovi roditelji su ga prodali i kupili mu gitaru. Ja sam kasnije dobio novac za melodiku, ali sam takođe kupio gitaru. Našli smo limeno bure, to nam je bio bubanj na kome je svirao Boža, sa metalnim palicama koje nam je napravio Zdenkov otac. Zdenko, ja i nekoliko ortaka iz zgrade upisali smo školu

1. NIN, 2003, iz intervju sa Ljubišom Stavrićem.

gitare u RU „Braća Stamenković“. Zvuči neozbiljno, ali mi smo prošli veoma dobar kurs gitare, jer nas je pod svoje uzeo profesor Branko Perišić. Posle više decenija, sasvim slučajno smo se sreli u teatru „Duško Radović“, baš kad smo snimali spot za album *Sve laži sveta*. Tamo se i on pojavljuje kao jedan od likova u spotu. Naučio nas je osnovama harmonije, a ja i danas čuvam notne zapise svojih prvih kompozicija.

SRĐAN ŠAPER: To je baš davna prošlost. Ovakvo je sve to počelo: od svih članova Idola, prvo sam upoznao Vladu Divljana. Upoznali smo se u septembru 1972. godine, davno. Taman sam napunio četrnaest godina kad smo pošli u gimnaziju. Pošli smo u odeljenje 1/7 Osme beogradske gimnazije, a to je današnja Treća. To je bila jedina gimnazija gde radne uniforme nisu bile obavezne, nego smo bili obučeni kako je ko hteo; Vlada je na primer imao kosu do ramena i to nije bio problem. Naša gimnazija je bila tako liberalna i otvorena da je to bilo sasvim neobično za to vreme i mislim da je to suštinski doprinelo da se u njoj svi dobro osećamo. Vlada i ja smo se upoznali u septembru, kad smo krenuli u prvi razred. Ubrzo posle toga sam počeo da se družim s njim, a nešto kasnije sam upoznao i Zdenka i Božu, ali kao njegove drugare, nisam imao mnogo dodira s njima. Ja sam, opet, došao tu s nekoliko svojih drugova iz Osnovne škole „Sveti Sava“, i svi zajedno smo bili u razredu. Kako smo seli tog prvog dana, tako smo ostali sve do četvrtog razreda: ja s Vladom Galićem, mojim drugom iz osnovne, inače autorom prvog logotipa VIS Idola. Tačno iza mene sedeo je Vlada

Divljan, a pored njega Nevenka Teodosijević Nena, koja je isto bila od prvog razreda s nama.

ZDENKO KOLAR: U petom i šestom razredu smo se već interesovali za muziku i imali naš prvi bend, svirali smo u kartonske kutije i oluke i drali se poput magaraca; ne znam šta smo pevali, to je više bila indijanska vika. Vlada je u tim ranim danima pokazao i talenat za komponovanje i pisanje stihova; već je tada smišljao neke pesme, na primer pesmu koja se zvala „Crkva” – *crkvica mala na kraj sela...* – tako nešto.

Vlada je imao mandolinu, a ja gitaru. Molio sam oca da mi kupi gitaru i dobio sam tu čuvenu „greko” gitaru koja je doživela lomljenje vrata. Posle je došla druga, pa treća, mnogo ih se promenilo. Inače, nisam dobio tu gitaru tako što sam prodao usisivač, to je Vlada malo preuveličao stvar. Zapravo sam učestvovao u nekoj nagradnoj igri i kao nagradu dobio usisivač. Kako smo imali dva usisivača, otac je stari prodao i deo novca je otišao na gitaru.

Bio sam sedmi razred, a Vlada šesti – tada smo imali prvu svirku u svečanoj sali naše škole; za nas je to bio veliki događaj. Stajali smo na bini visokoj pedesetak santimetara, ili je meni to tada delovalo tako visoko. Svirali smo pesmu Kornij grupe „Čovek i pas”, koja je bila prvi put emitovana na televiziji dan-dva pre, a mi smo je snimili i skinuli. Kako smo je skinuli, nije bitno, ali smo je odsvirali. Danas ti je sve na internetu – ne moraš ništa da čekaš i da snimaš. U to vreme su najpopularnije pesme dolazile sa festivala u Sanremu. Odslušaj na nekom radiju

ili gledaš prenos na crno-belom televizoru. Pamtim italijanski bend Delirijum, koji su pevali neku pesmu „Džezael“. Pored Kornij grupe i ta pesma je bila na našem repertoaru.

U početku je Boža svirao na oluku, kartonskim kutijama i konzervama, posle je kupio bubanj, a kada je stasao svirao je po restoranima, hotelima... Imao je bend koji se zvao Pejakomibo.

Vlada i ja odlučimo da pođemo na časove gitare i odlazimo u radnički univerzitet „Braće Stamenković“ (tako se zvala ustanova kulture koja se danas zove „Vlada Divljan“). Tamo nalazimo profesora Branka Perišića (Nastu, tako ga je Vlada zvao kao nastavnika) i tu smo naučili mnogo novih stvari. A sve je počelo sa zakazivanjem časova: „Dođi ti sutra u deset, a Vlada u jedanaest“, a mi kažemo: „Ne, ne, ne; mi dolazimo zajedno u deset, i Vlada i ja, i ostajemo do dvanaest.“ On se začudi što obojica hoćemo da dođemo u isto vreme, ali ga mi ubedimo tako što kažemo da ćemo obojica doneti gitare i kažemo mu: „Mi smo bend. Mi moramo da sviramo zajedno.“ Svirali smo neke popularne pesme koje su nam bile bliske. Menjali smo se: jedan svira bas, drugi ritam gitaru, a treći solo gitaru. To se sve dešavalo na prelazu u srednju školu; ja sam prešao u srednju, a Vlada je bio u poslednjem razredu osnovne. Nagurao sam neke kečeve i otac mi je za kaznu zabranio sviranje gitare. Tada sam odlazio kod Vlade i nikad nisam više vežbao. Kasnije smo u podrumu sredili neku prostoriju. Bila je u crveno-belo-plavoj boji. Jedan zid je bio pun slika iz nekih časopisa: *The Beatles*, *The Rolling Stones*, *Hendrix*. Plafon je bio oblepljen stiroporom, jer smo

smatrali da je to odličan zvučni izolator. Jedan zid je bio oblepljen ambalažom od jaja, a na podu je bio neki crveni itison. To je bila mala prostorija, četiri sa četiri, i zvuk je bio dosta dobar. Tu smo držali zvučne kutije, pojačala, bubnjeve... Termini za probe bili su od pet do osam. Pazili smo na kućni red.

BOŽIDAR JOVANOVIĆ: Naša zgrada je imala šest spratova i ogroman balkon, na koji su tri ulaza imala izlaz, gore smo počeli da sviramo i da pravimo bend. Ja sam uzeo kutije za deterdžent (bila su tad pakovanja od pet-deset kilograma), one okrugle sa poklopcima, a kao bubanj sam koristio neki oluk. Vlada je već svirao, imao je i privatnu nastavu gitare, a Zdenku je čale isto kupio gitaru. Nismo još uvek svirali u podrumu, tada smo bili klinci, ja sam imao deset godina, Zdenko isto toliko, a Vlada osam. Zdenko je prvo imao mandolinu i već je išao na časove gitare. Tada mu je nastavnik donosio gitaru i on je vežbao, a mandolinu mu je kupila Melanija, očeva majka, ili ju je već imala, pa je donela iz Mostara, ne mogu da se setim.

Ja sam prvo imao oluke, pa onda te kartonske kutije u kojima se držao deterdžent. Dogovorili smo se da ja udaram udaraljke, njih dvojica gitaru i mandolinu. Ja sam bio bubanj i ritam sekcija. E, onda sam ja, a to je već bilo '69. ili '70. godine (sedmi ili osmi razred), zamolio oca da mi uzme neke naše „takton“ bubnjeve iz Novog Sada i tako sam svirao u osnovnoj školi prekoputa, na malim maturama i slično.

VLADA DIVLJAN²: Kad posmatram sebe sa sadašnje distance, mogu da kažem da sam zaista bio rođen za muziku. Jedino tako može da se objasni ono što te tera da prolaziš kroz silna maltretiranja i patnju. A tome smo i te kako bili izloženi prvih desetak godina bavljenja muzikom. Recimo, zimi smo probe održavali u ložionici, malo-pomalo pa ložač ispusti nekakav vreli sumpor, a elektrošokovi su bili redovni kad bismo uključivali mikrofona. Jedne zime smo Zdenko i ja pobjegli iz škole i otišli na Divčibare kod ortaka, koji su tamo svirali težu. Pozajmili smo njihov razglas i autobusom ga dovezli u Beograd kako bismo uveče svirali, besplatno, na gornjem spratu „Dadova“. Sutradan smo opet pobjegli iz škole i vratili pojačalo na Divčibare. Nema veze, nisam to doživljavao kao žrtvu. Išao bih po njega i pešice da je trebalo. Prosto, psihički sam bio u muzici i kasnije, dok sam studirao na Rudarsko-geološkom fakultetu.

SRĐAN ŠAPER: U gimnaziji smo se družili mnogo: Vlada Galić, Vlada Divljan, Milan Vlasinić, Predrag Smiljković, Nena, Nađa, Tijana Vujadinović, Nela, Marina Sindić i svi drugi iz našeg odeljenja. Bili smo vrlo povezani, manje-više svi dobri učenici u školi, koja je bila poštovana od nas i koja je nas poštovala. Na raznim događajima koje smo pravili, poput žureva ili rođendana, ekskurzija, ako je neko imao gitaru, onda smo uz nju zajedno pevali i svirali. Vlada je bio dobar gitarista, svirao je razne stvari, od Indexa do pesme *House of the Rising Sun*. Jako je voleo *Suzy Q* u

2. NIN, 2003, iz intervjua sa Ljubišom Stavrićem.

izvedbi Hosea Felisijana, i onda je ta *Suzy Q* bila hit na svim rođendanima; to mu je bio vrhunac večeri. Posle drugog razreda gimnazije, u leto '74, otišli smo zajedno Vlada Divljan, Vlada Galić i ja na mesec dana u Krojdon, predgrađe Londona, da učimo jezik, i tu smo se stvarno dosta zblížili. Sećam se da se tad pojavio album Dejvida Bouvija *Diamond Dogs*, to nam je bilo interesantno. Na kraju je Vlada tamo kupio jednu „fender“ gitaru; muzika je i tu bila prisutna. Vlada i ja smo vremenom formirali neku vrstu pevačkog para.

Ja sam oduvek pisao poeziju, a nisam loše ni pevao. Vlada je sve bolje svirao, naročito smo voleli izvorne makedonske pesme, *Simon & Garfunkel*, Kornij grupu, *Time*... Vlada Galić nije bio muzikalan, pa smo nas trojica krenuli da nastupamo u podzemnim prolazima, imali smo tek šesnaest godina. Sednemo, stavimo ispred sebe nešto za ubacivanje para, napišemo da smo ostali bez novca i da ne možemo da se vratimo kući. Uglavnom smo imali srpski i makedonski repertoar, a ne engleski, to nam je bilo interesantnije. Vlada Galić uzme neki sitniš da kao prođe i ubaci, kako bi podstakao ostale. To nam je bilo baš zanimljivo, da sami zaradimo za jedno sat-dva svirke dovoljno za večeru, za svakog po picu i koka-kolu, tako da je bilo baš zabavno.

Sećam se da sam od kuće poneo 20 funti, (to je dokaz kolika je inflacija svuda u svetu, pa i tamo), i s tim novcem sam lepo živio. A i malo sam dodao ovim sviranjem. Dobro, drugačije smo tad živeli nego danas, troškovi su bili samo da se ode vozom do Londona i nazad, da se pojede pica i po-

pije koka-kola. Sećam se da sam za 20 funti imao za sve to svaki dan i plus sam kupio farmerke, koje su bile recimo 6-7 funti, i jedan sako, koji je bio recimo 5; znači sako, farmerke i boravak u Londonu mesec dana koštali su me 20 funti.

I onda smo shvatili jednog dana da je taj podzemni prolaz u Krojdonu (koji je bio radničko predgrađe), ipak jedno nedovoljno atraktivno mesto za nas, ako hoćemo da napravimo „biznis“. Otišli smo do *Piccadilly* stanice podzemne železnice i našli neki dobar čošak u prolazu, na putu ka vozovima i tu smo počeli da sviramo, ali posle jedno 3 minuta već je stigao policajac, pitao nas da l' smo članovi Sindikata uličnih muzičara, što mi, naravno, nismo bili. To su prve svirke koje su prethodile Idolima. Vlada i ja smo posle toga imali još puno sličnih anegdota, jer smo mnogo putovali posle trećeg i četvrtog razreda. Posle trećeg, sećam se, imali smo interrejl mesečnu kartu, pa smo putovali po Evropi. Gde nismo stigli vozom, išli smo autostopom. Nije bilo viza za jugoslovenski pasoš, dinar smo mogli da menjamo u svim zemljama. Imali smo šesnaest godina, a roditelji su nas lako pustili da putujemo mesec dana po Evropi, svet je bio mnogo, mnogo sigurniji nego danas. Nosili smo jedan ruksak i jednu gitaru. Sledeće godine smo ponovo išli drugačijim itinererom, u svakom slučaju, dosta smo putovali, obišli smo petnaestak evropskih zemalja i svaki put bismo nosili gitaru i stalno bismo nešto svirali i pevali.

ZDENKO KOLAR: Tada je već bilo svirki po škola (manifestacije povodom praznika), ali i po mesnim zajednicama, igrankama – bilo je dosta svir-